

รายงานผลการดำเนินงาน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก

คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

คำนำ

รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รายงานฉบับนี้เป็นความก้าวหน้าของศูนย์ฯ ที่ดำเนินการในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ซึ่งมีการดำเนินการเพิ่มจำนวนแพะในฝูง และเพิ่มภารกิจบริการวิชาการ รวมทั้งภารกิจที่ได้ดำเนินการตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานมูลนิธิชัยพัฒนาด้วย

สำหรับความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากความร่วมมือร่วมใจของเจ้าหน้าที่ทุกคน ขอขอบพระคุณ อดีตคณบดีคณะทรัพยากรธรรมชาติ (ผศ. ทวีศักดิ์ นิยมบัณฑิต) หัวหน้าสถานีวิจัย คลองหอยโข่ง คณะทรัพยากรธรรมชาติ (คุณนิทัศน์ สองศรี) รวมทั้งผู้อำนวยการสำนักงานประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (รศ.ดร.สันหทัย กลิ่นพิกุล) ที่ให้การสนับสนุนมา ณ ที่นี้

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ม.อ.

สารบัญ

	เนื้อหา	หน้า
คำนำ		ก
สารบัญ		ข
ผลการดำเนินงาน		1
(1) ข้อมูลทั่วไป		1
(2) วิสัยทัศน์		1
(3) วัตถุประสงค์		1
(4) บุคลากรของศูนย์ฯ		2
(5) แผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565		2
(6) ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด		3
(7) งบประมาณที่ศูนย์ฯ ได้รับการสนับสนุนในปีงบประมาณ พ.ศ.2565		9
(8) รายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของศูนย์ฯ		9
(9) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา		10
(10) แผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี		11

**รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก
คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**

1. ข้อมูลทั่วไป

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ม.อ. เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัย และค้นคว้าให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงแพะ การผลิตพันธุ์แพะเนื้อ เพื่อสนับสนุนการวิจัย และเพื่อจำหน่าย รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านนี้ให้แก่นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรที่สนใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ และส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ทั้งยังสนับสนุนภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา โดยตั้งแต่ก่อตั้งศูนย์ฯ จนถึงปัจจุบันศูนย์ฯ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเลี้ยงแพะของภาคใต้ร่วมกับกรมปศุสัตว์ และเป็นแหล่งศึกษาศักยภาพในการเลี้ยงแพะสายเลือดซามีและขยายพันธุ์แพะแบล็คเบงกอลให้แก่มูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อแจกจ่ายให้แก่ราษฎรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. วิสัยทัศน์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ม.อ. เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านการผลิตสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก รวมทั้งเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรในพื้นที่ชายแดนใต้ที่สนใจเลี้ยงแพะ

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 สร้างและสนับสนุนงานวิจัยให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและจัดการการปรับปรุงพันธุ์สัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก (ด้านแพะ) ที่เหมาะสมสำหรับภาคใต้
- 3.2 สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักศึกษาและบัณฑิตศึกษาของคณะทรัพยากรธรรมชาติ
- 3.3 สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการเลี้ยงดูสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็กของคณาจารย์และนักวิจัยของคณะทรัพยากรธรรมชาติและนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 3.4 ส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูและจัดการฟาร์มแพะที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจในภาคใต้
- 3.5 เป็นศูนย์ข้อมูลและเป็นแหล่งประสานงานระหว่างนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงแพะทั้งในและต่างประเทศ

4. บุคลากรของศูนย์ฯ

4.1	ผศ.ดร.ไชยวรรณ	วัฒนจันทร์	หัวหน้าศูนย์ฯ
4.2	นายอภิชาติ	หล่อเพชร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
4.3	นางดวงใจ	หล่อเพชร	ผู้ช่วยวิจัย
4.4	นายโสภณ	มีสุข	ผู้ช่วยวิจัย
4.5	นายเฉลิมศักดิ์	ขำทิศ	คณงานเลี้ยงสัตว์
4.6	นายวิทยา	สุกหอม	คณงานเลี้ยงสัตว์
4.7	นางสาวศิริรัตน์	นอสูงเนิน	สัตวบาลงานทั่วไป (อัตราจ้างเหมา)
4.8	นายฮาكيم	เจาะโต	สัตวบาล (อัตราจ้างเหมา โดยมูลนิธิชัยพัฒนา)

5. แผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ 2565

- 5.1 ผลิตแพะตามนโยบายของคณะทรัพยากรธรรมชาติ และภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา
- 5.2 ผลิตแพะลูกผสมแบล็คเบงกอล และทดลองเลี้ยงแพะพันธุ์ซามีให้แก่มูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อสนับสนุนภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา สำหรับรองรับพระราชประสงค์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- 5.3 ส่งเสริมและประสานงานเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการเพิ่มพูนประสบการณ์ของนักศึกษา บัณฑิตศึกษา และคณาจารย์ ของคณะทรัพยากรธรรมชาติ และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 5.4 ส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านการเลี้ยงดูและจัดการฟาร์มแพะที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจในภาคใต้
- 5.5 รวรายได้จากการจำหน่ายแพะเนื้อ จำหน่ายเนื้อแพะ และการจำหน่ายมูลแพะ

6. ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.1 ด้านการผลิตแพะ

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการผสมพันธุ์และผลิตแพะตามนโยบายของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และภารกิจขอมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีลูกแพะเกิด จำนวน 211 ตัว (ตารางที่ 1) ศูนย์ฯ ได้มีการผลิตแพะหลากหลายสายพันธุ์ เพื่อรองรับตลาด และการศึกษาในด้านแพะที่หลากหลาย เพื่อสร้างแพะสายพันธุ์ใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ รวมถึงมีความเหมาะสมกับการเลี้ยงของเกษตรกรในพื้นที่ สำหรับสายพันธุ์แพะที่เกิดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนลูกแพะที่เกิด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ประสิทธิภาพการผสมพันธุ์	หน่วย	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
จำนวนแพะที่เกิด	(ตัว)	211
จำนวนเพศผู้	(ตัว)	117
จำนวนเพศเมีย	(ตัว)	94
อัตราการเกิดลูกโทน	(เปอร์เซ็นต์)	16.59
อัตราการเกิดลูกแฝดสอง	(เปอร์เซ็นต์)	54.03
อัตราการเกิดลูกแฝดสาม	(เปอร์เซ็นต์)	25.59
อัตราการเกิดลูกแฝดสี่	(เปอร์เซ็นต์)	3.79

ตารางที่ 2 จำนวนแพะแต่ละสายพันธุ์แพะที่เกิด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

สายพันธุ์แพะ	หน่วย	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
แพะทรัพย์- ม.อ. 1	(ตัว)	70
แพะลูกผสมแบล็คเบงกอล	(ตัว)	53
แพะลูกผสมซามิ	(ตัว)	40
แพะไม่ทราบสายเลือด	(ตัว)	48
รวม	(ตัว)	211

6.2 ด้านการเลี้ยงแพะพระราชทาน

ศูนย์ฯ ได้รับพระราชทานแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล และแพะนมพันธุ์ซามี จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้งหมดจำนวน 45 ตัว แบ่งเป็นแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล จำนวน 30 ตัว และแพะนมพันธุ์ซามี จำนวน 15 ตัว ซึ่งมีผลการเลี้ยงและการให้ผลผลิตดังนี้

6.2.1 ผลการเลี้ยงและขยายพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน

ตามที่คุณศูนย์ฯ ได้รับพระราชทานแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล ในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 4 ตัว และปี พ.ศ. 2562 จำนวน 16 ตัว ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้รับแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอล เพิ่มเติมอีก จำนวน 10 ตัว (ภาพที่ 1) รวมทั้งสิ้น 30 ตัว ทั้งนี้ในปัจจุบันคงเหลือแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลที่ได้รับพระราชทาน จำนวน 25 ตัว เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา มีแพะป่วยและตายด้วยโรคชราและโรคเต้านมอักเสบ จำนวน 5 ตัว ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเลี้ยงแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน

ปีที่ได้รับพระราชทาน	จำนวน		ผลการเลี้ยงแพะ
	เพศผู้	เพศเมีย	
ปี พ.ศ. 2557	3	1	- เสียชีวิตด้วยโรคชรา จำนวน 3 ตัว - เสียชีวิตเนื่องจากป่วย จำนวน 1 ตัว
ปี พ.ศ. 2562	1	15	- เสียชีวิตด้วยอาการเต้านมอักเสบ จำนวน 1 ตัว - แพะเพศผู้ จำนวน 1 ตัว ใช้เป็นพ่อพันธุ์ - แพะเพศเมีย จำนวน 14 ตัว ใช้เป็นแม่พันธุ์
ปี พ.ศ. 2565	-	10	- แพะเพศเมีย จำนวน 10 ตัว ใช้เป็นแม่พันธุ์

ภาพที่ 1 ศูนย์ฯ ได้รับแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน (เพศเมีย) เพิ่มเติม จำนวน 10 ตัว โดยแพะได้เดินทางมาถึงศูนย์ฯ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการขยายพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทานได้จำนวน 53 ตัว โดยมีแพะระดับสายเลือดตั้งแต่ 25, 50 และ 75 เปอร์เซ็นต์รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการขยายพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน

ระดับสายเลือดแพะลูกผสมแพะเนื้อพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทาน	จำนวน		รวม
	เพศผู้	เพศเมีย	
ระดับสายเลือด 75 เปอร์เซ็นต์ (ตัว)	15	12	27
ระดับสายเลือด 50 เปอร์เซ็นต์ (ตัว)	11	11	22
ระดับสายเลือด 25 เปอร์เซ็นต์ (ตัว)	2	2	4
รวม	28	25	53

6.2.2 ผลการเลี้ยงและขยายพันธุ์แพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน

ตามที่ศูนย์ฯ ได้รับพระราชทานแพะนมพันธุ์ซามี ในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 5 ตัว ทั้งนี้มีแพะป่วยและตายด้วยโรคเมลิออยโดสิส จำนวน 2 ตัว โรคเต้านมอักเสบเรื้อรัง จำนวน 1 ตัว และป่วยด้วยโรคติดเชื้อในปอดและเต้านม จำนวน 1 ตัว (ตารางที่ 5) ปัจจุบันมีแพะนมพันธุ์ซามีพระราชทานคงเหลือจำนวน 1 ตัว อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการขยายพันธุ์แพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน ได้จำนวน 40 ตัว รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 5 ผลการเลี้ยงแพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน

ลำดับที่	หมายเลขประจำตัว	เพศ	สถานภาพ
1.	DM005-58	ผู้	เสียชีวิต วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2562
2.	DM003-58	เมีย	เสียชีวิต วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2561
3.	DM002-59	เมีย	ใช้เป็นแม่พันธุ์
4.	DM001-60	เมีย	เสียชีวิต วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2562
5.	DM002-60	เมีย	เสียชีวิต วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ตารางที่ 6 ผลการขยายพันธุ์แพะนมพันธุ์ซามีพระราชทาน

ระดับสายเลือดแพะลูกผสมแพะนมพันธุ์ซามี	จำนวน		รวม
	เพศผู้	เพศเมีย	
ระดับสายเลือด 100 เปอร์เซ็นต์ (ตัว)			
ระดับสายเลือด 75 เปอร์เซ็นต์ (ตัว)			
ระดับสายเลือด 50 เปอร์เซ็นต์ (ตัว)			
รวม			40

6.3 ด้านสนับสนุนภารกิจของมูลนิธิชัยพัฒนา

6.3.1 การส่งมอบแพะพระราชทาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ ได้ส่งมอบแพะพระราชทานให้แก่ผู้เลี้ยงแพะกลุ่มต่างๆ ดังนี้

- 6.3.1.1 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน จำนวน 12 ตัว ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ณ บ้านปากาซาแม จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทานให้แก่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- 6.3.1.2 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน จำนวน 13 ตัว ให้แก่สหกรณ์นิคมปากน้ำ จำกัด จังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทานให้แก่สหกรณ์นิคมปากน้ำ จำกัด

- 6.3.1.3 ส่งมอบแพะซามีพระราชทาน จำนวน 5 ตัว และคณะฯ สมทบแพะทรัพย์-ม.อ.1 เพิ่มเติมอีก จำนวน 2 ตัว ให้แก่โครงการทหารพันธุ์ดี กองเกียกกาย กรมพลธิการ ทหารบก จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทานให้แก่สหกรณ์นิคมปากน้ำ จำกัด

6.3.1.4 ส่งมอบแพะชำมีพระราชทาน จำนวน 2 ตัว ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะบ้านนาเปรียสามัคคี จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2565 แสดงในภาพที่ 5

6.3.1.5 ส่งมอบแพะชำมีพระราชทาน จำนวน 2 ตัว ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะบ้านวังตงสามัคคี จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ส่งมอบแพะชำมีพระราชทานให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะบ้านนาเปรียสามัคคี และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะบ้านวังตงสามัคคี

6.3.1.6 ส่งมอบแพะชำมีพระราชทาน จำนวน 2 ตัว ให้แก่กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านฮูเตหวอ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ส่งมอบแพะชำมีพระราชทานให้แก่กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านฮูเตหวอ

6.3.1.7 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน จำนวน 5 ตัว ให้แก่กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านฝัังปาล์มพัฒนา จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ส่งมอบแพะแบล็คเบงกอลพระราชทานให้แก่กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านฝัังปาล์มพัฒนา

6.3.1.8 ส่งมอบแพะสามมีพระราชทาน จำนวน 2 ตัว ให้แก่โครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืช และผลิตไบโอดีเซลครบวงจร จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ส่งมอบแพะสามมีพระราชทาน ให้แก่โครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืช

6.3.2 การติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน

ในบึงบรพระมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ ได้ออกนอกพื้นที่ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน ดังนี้

6.3.2.1 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านปากกษาแม จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 ดังแสดงในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทานของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านปากกษาแม

6.3.2.2 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน ของจินดารัตน์ฟาร์ม จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 10

ภาพที่ 10 เดินทางไปเยี่ยมจินดารัตน์ฟาร์มและให้คำแนะนำวิธีการตรวจพยาธิภายใน

6.3.2.3 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน ณ กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน ณ กรมทหารราบที่ 25 ค่ายวิภาวดีรังสิต

6.3.2.4 การติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทานของกลุ่มชวานาสหกรณ์นิคมปากน้ำ อำเภอปลาย
พระยา จังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2565 ดังแสดงในภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทานของกลุ่มชวานาสหกรณ์นิคมปากน้ำ จำกัด

6.3.2.5 ติดตามการเลี้ยงแพะพระราชทาน เพื่อสอบถามข้อมูลการเลี้ยงแพะของจินดารัตน์
ฟาร์ม จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 13

ภาพที่ 13 เดินทางไปเยี่ยมจินดารัตน์ฟาร์มและให้คำแนะนำวิธีการตรวจพยาธิภายใน
และเก็บข้อมูล การเลี้ยงแพะชามีพระราชทาน

6.3.3 การต้อนรับและการให้ความรู้แก่ผู้รับแพะพระราชทาน

6.3.3.1 ให้การต้อนรับคณะกรรมการสัตว์ทหารบก ค่ายทองที่ฉายา จังหวัด นครปฐมเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 ดังแสดงในภาพที่ 14

ภาพที่ 14 ให้การต้อนรับคณะกรรมการสัตว์ทหารบก ค่ายทองที่ฉายา

6.3.3.2 ให้การต้อนรับคุณเทอดศักดิ์ บุญขจร รองเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา พร้อมด้วย รศ.ดร.สัณฑ์ชัย กลิ่นพิกุล และคณะจากมูลนิธิชัยพัฒนา ในการตรวจเยี่ยมโครงการ ขยายพันธุ์แพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 15

ภาพที่ 15 ให้การต้อนรับคุณเทอดศักดิ์ บุญขจร และคณะจากมูลนิธิชัยพัฒนา

6.3.3.4 ให้การต้อนรับดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายเทอดศักดิ์ บุญขจร รองเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา พร้อมคณะจากมูลนิธิชัยพัฒนา ในการตรวจเยี่ยมโครงการ ขยายพันธุ์แพะแบล็คเบงกอลพระราชทาน เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2565 ดังแสดงในภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ให้การต้อนรับดร.สุเมธ ตันติเวชกุล และคณะจากมูลนิธิชัยพัฒนา

6.3.4 การจัดอบรมผู้เลี้ยงแพะพระราชทาน

เมื่อวันที่ 13-14 กันยายน พ.ศ. 2565 ได้จัดโครงการอบรมและเสริมสร้างประสบการณ์เรื่อง “การอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะพระราชทาน” ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก ดังแสดงในภาพที่ 17

ภาพที่ 17 จัดโครงการอบรมฝึกอบรบและเสริมสร้างประสบการณ์เรื่อง “การอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะพระราชทาน” เมื่อวันที่ 13-14 กันยายน พ.ศ. 2565

6.4 ด้านการบริการวิชาการ

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการให้บริการการเรียนการสอนและการฝึกงานแก่นักศึกษา ดังนี้

6.4.1 การบริการวิชาการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

(1) ให้บริการการเรียนการสอนแก่นักศึกษาศาขาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 515-332 (การจัดการฟาร์มแพะ-แกะ) โดยมี รศ.ดร.ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ เป็นผู้รับผิดชอบรายวิชา

(2) ให้บริการการเรียนการสอนแก่นักศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 145-691 (คลินิกปฏิบัติการสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก) โดยมี สพ.ญ.ชยา วรรณโกวิท และอ.น.สพ.ทีปกร อุดลย์เกษม เป็นผู้รับผิดชอบรายวิชา

(3) ให้บริการการฝึกงานด้านการจัดการฟาร์มแพะแก่นักศึกษาคณะทรัพยากรธรรมชาติ ม.สงขลานครินทร์ และนักศึกษาจากสถาบัน อื่นๆ จำนวน 59 คน ดังนี้

3.1 ฝึกงานนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ จำนวน 5 คน ระหว่างวันที่ 9 พฤษภาคม – 24 มิถุนายน พ.ศ.2565

3.1 ฝึกงานนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ระหว่างวันที่ 17 พฤษภาคม – 3 มิถุนายน พ.ศ.2565

3.3 ฝึกงานนักศึกษาคณะทรัพยากรธรรมชาติ รายวิชา 544-191 งานฟาร์มพื้นฐาน จำนวน 53 คน ระหว่างวันที่ 11-17 มิถุนายน พ.ศ.2565

6.5 ด้านการวิจัย

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการให้สนับสนุนสนับสนุนงานวิจัยของคณาจารย์ และการทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท ดังนี้

6.5.1 สนับสนุนงานวิจัยของคณาจารย์

(1) โครงการชื่อ “การพัฒนาสูตรอาหารข้นจากผักตบชวาหมักสำหรับเลี้ยงแพะเนื้อและโคเนื้อ” ซึ่ง รศ.ดร.จุฑารัตน์ เอี้ยวกฤตยากร สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์ เป็นหัวหน้าโครงการ (สนับสนุนแพะทดลอง และสถานที่)

(2) โครงการ “ต้นแบบการพัฒนาเกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยร่วมกับการเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดกระบี่สู่การเลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม” ดำเนินการโดย ผศ.ดร.ไชยวรรณ วัฒนจันทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมการผลิตสัตว์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ

(3) โครงการ “การค้นหาลำดับจีโนมที่เชื่อมโยงกับลักษณะพันธุกรรมที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการเลี้ยงแพะเนื้อพันธุ์ทรัพย์-ม.อ. 1” ดำเนินการโดย ดร.พิชญานีภา พงษ์พานิช อาจารย์ประจำสาขาวิชานวัตกรรมการผลิตสัตว์และการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ

(4) โครงการ “ผลประสิทธิภาพการพัฒนาสารละลายน้ำเชื้อแช่เย็นในแพะและการเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบพันธุ์แพะด้วยการใช้โปรแกรมฮอร์โมน” ดำเนินการโดย ผศ.ดร.น.สพ.สฤณี วิชญ์ ปัญญาบริบาลป์ คณะสัตวแพทยศาสตร์

(5) โครงการ “การวิจัยและพัฒนารูปแบบการตรวจวิเคราะห์โรคเมลิออยโดสิสในแพะ” ดำเนินการโดย ผศ.ดร.วรรณรัตน์ แซ่ซุ่น อาจารย์สังกัดสาขาวิชาสัตวแพทย์ คณะสัตวแพทยศาสตร์

(6) โครงการ “วิจัยและพัฒนาสูตรอาหารชั้นจากผักตบชวาหมักสำหรับเลี้ยงแพะเนื้อและโคเนื้อ” ดำเนินการโดย ดร.จุฑารัตน์ เอี้ยวกฤตยากร อาจารย์สังกัดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์

6.5.2 สนับสนุนงานวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโท

(1) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้กากเมล็ดมะรุมไม่กะเทาะเปลือกหีบน้ำมันในอาหารแพะเนื้อ” ดำเนินการโดย นางสาวกทลี หนูหลง นักศึกษาปริญญาโท สาขาวัตกรรมการผลิตสัตว์และการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ

6.6 ด้านการพัฒนา

ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการพัฒนาฟาร์มให้อยู่ในมาตรฐาน Good farming management (GFM) และระบบการตรวจโรคในแพะทุกปีเพื่อให้ได้เป็นฟาร์มที่มีมาตรฐานปลอดโรคต่างๆ ดังนี้

- 6.6.1 ศูนย์ฯได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มปลอดโรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) .ในระดับ A
- 6.6.2 ศูนย์ฯได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มปลอดโรค Caprine arthritis encephalitis ในระดับ A
- 6.6.3 ศูนย์ฯได้รับการรับรองมาตรฐาน GFM จากกรมปศุสัตว์
- 6.6.4 ศูนย์ฯได้รับการรับรองสถานที่กักกันสัตว์ที่มีความเหมาะสมสำหรับแพะ

ภาพที่ 18 ใบรับรองฟาร์มที่มีระบบป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (ภาพซ้าย) และใบรับรองสถานที่กักกันสัตว์ที่มีความเหมาะสมสำหรับแพะ (ภาพขวา)

6.7 เปิดใช้งานอาคารวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์

ศูนย์ฯ ร่วมกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) คณะอุตสาหกรรมเกษตร และสถาบันฮาลาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จัดกิจกรรมอบรม และถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการภายใต้โครงการขับเคลื่อนความรู้เพื่อส่งเสริมการบริโภคผลผลิตจากแพะ ภายใต้แผนงานแผนงานวิจัย พัฒนา และขับเคลื่อนการเลี้ยงแพะของภาคใต้ พ.ศ. 2563–2565 เพื่อส่งเสริมการบริหารและจัดการเนื้อแพะ ตั้งแต่การจัดการซากแพะหลังตายจนถึงการตัดแยกเนื้อแพะเป็นชิ้นส่วน โดยทุกกระบวนการถูกต้องตามมาตรฐานสากลฮาลาล และการจัดการโรงฆ่าแพะตามหลัก GMP (Good Management Practice) เป็นเรื่องที่สำคัญ และมีความจำเป็นจะต้องให้การพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการเนื้อแพะในภาคใต้ โดยมีหลักสูตรการจัดอบรมดังนี้

6.7.1 หลักสูตรที่ 1 หลักสูตรการเชือดแพะแบบฮาลาลสากล ดำเนินการระหว่างวันที่ 8-9 มิถุนายน พ.ศ. 2565 มีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 36 คน ดังแสดงในภาพที่ 19

ภาพที่ 19 อบรมหลักสูตรการเชือดแพะแบบฮาลาลสากล

6.7.2 หลักสูตรที่ 2 หลักสูตรการตัดแต่งซากแพะแบบสากลแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 รุ่น

6.7.2.1 รุ่นที่ 1 ดำเนินการระหว่างวันที่ 11-12 มิถุนายน พ.ศ. 2565 มีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 22 คน ดังแสดงในภาพที่ 20

ภาพที่ 20 อบรมหลักสูตรการตัดแต่งซากแพะแบบสากล รุ่นที่ 1

6.7.2.2 รุ่นที่ 2 ดำเนินการระหว่างวันที่ 28-29 มิถุนายน พ.ศ. 2565 มีผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 21 คน ดังแสดงในภาพที่ 21

ภาพที่ 21 อบรมหลักสูตรการตัดแต่งซากแพะแบบสากล รุ่นที่ 2

6.7.3 หลักสูตรที่ 3 หลักสูตรการจัดการโรงฆ่าแพะตามหลัก GMP ดำเนินการในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2565 ผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 21 คน ดังแสดงในภาพที่ 22

ภาพที่ 22 อบรมหลักสูตรการจัดการโรงฆ่าแพะตามหลัก GMP

7. งบประมาณที่ศูนย์ฯ ได้รับการสนับสนุนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ ได้รับงบประมาณสนับสนุน จำนวน 1,878,300.00 บาท ทั้งนี้ศูนย์ฯ ได้ใช้งบประมาณสนับสนุน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำแนกหมวดค่าใช้จ่ายของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ 2565 (ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565)

รายการ	จำนวนเงินที่ใช้จ่าย
- ค่าตอบแทน	80,700.00
- ค่าใช้สอย	365,133.15
- ค่าวัสดุ	894,641.85
- ค่าจ้าง	537,825.00
รวมค่าใช้จ่าย	1,878,300.00

8. รายได้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของศูนย์ฯ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ มีรายได้จากการจำหน่ายแพะและมูลแพะ เป็นเงินจำนวน 287,265.- บาท ทั้งนี้ศูนย์ฯมีเงินรายได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (350,000.- บาท) เนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการปลดระวางแม่พันธุ์แพะทำให้มีกำลังการผลิตแพะน้อยลง

9. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์ฯ มีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

9.1. ปัญหาด้านอาคารสำนักงานศูนย์ฯ

ปัจจุบันสำนักงานของศูนย์ฯ เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเลี้ยงแพะ ซึ่งสภาพทรุดโทรม แม้ว่า จะดำเนินการซ่อมแซมมาแล้วหลายครั้ง ยิ่งไปกว่านั้น จากแนวปฏิบัติที่ดีฟาร์มเลี้ยงแพะ (GAP) (มกษ. 6404-2549) ซึ่งประกาศโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติพ.ศ. 2549 ที่กำหนดให้ แยกสำนักงานออกจากโรงเรียนเลี้ยงแพะ มีผลทำให้ศูนย์ฯ มีความจำเป็นจะต้องแยกสำนักงานออกจาก โรงเรียน

9.2 ปัญหาโรงเรียนเลี้ยงแพะ

โรงเรียนเลี้ยงแพะที่ใช้การอยู่เป็นโรงเรียนที่มีอายุมากกว่า 15 ปี อยู่ในสภาพชำรุด (คือ ไม้ ระแนง หรือไม้พื้นชำรุด) โรงเรียนที่มีอยู่มีความสูงจากพื้นคอกไปถึงหลังงานอยู่ในช่วง 1.30 ถึง 1.80 เมตร ซึ่งตามมาตรฐานจะต้องสูงไม่ต่ำกว่า 3.50 เมตร และโรงเรียนมีความสูงจากพื้นดินถึงพื้นคอกส่วน ใหญ่ต่ำกว่า 1.2 เมตร ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีฟาร์มเลี้ยงแพะ (GAP) ซึ่งประกาศโดยสำนักงาน มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2549

9.4 ปัญหาด้านเครื่องมือและครุภัณฑ์

ศูนย์ฯ มีภารกิจเพิ่มขึ้นทำให้เครื่องมือที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน จึงมีความจำเป็นใน การสั่งซื้อครุภัณฑ์ต่างๆ เช่น รถตัดหญ้า จากที่ศูนย์ฯ มีภาระกิจในการเพิ่มผลผลิตแพะเพื่อจำหน่าย มากขึ้น แต่ศูนย์ฯ มีพื้นที่จำกัดลดลง ทำให้ไม่สามารถปล่อยแพะลงแปลงหญ้าได้ ดังนั้นศูนย์ฯ จึงมีแผน ในการเพิ่มแปลงหญ้า เพื่อตัดเก็บทำหญ้าหมักสำหรับแพะ แต่เนื่องด้วยศูนย์ฯ มีเฉพาะเครื่องตัดหญ้า ขนาดเล็ก ทำให้ปริมาณการทำหญ้าหมักต่อวันต่ำ ดังนั้นเพื่อเพิ่มปริมาณ ศูนย์ฯ ต้องการจัดซื้อรถตัดหญ้า

9.5 ปัญหาเรื่องบุคลากร

เนื่องจากศูนย์ฯ มีภารกิจเพิ่มขึ้นทำให้ มีภาระงานมากขึ้นแต่บุคลากรไม่เพียงพอต่องานที่มี ทั้งนี้ศูนย์ฯ ยังต้องการบุคลากรเพื่อเข้ามาขับเคลื่อนการทำงานให้มีความรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ศูนย์ฯ ไครขอความอนุเคราะห์จากทางคณะฯ ให้ช่วยพิจารณาเพิ่มจำนวนบุคลากร

10. แผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี

ในงบประมาณ พ.ศ. 2566–2570 ศูนย์ฯ มีแผนการดำเนินงานดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แผนการดำเนินงานระยะ 5 ปี

กิจกรรม	ปีงบประมาณ				
	2566	2567	2568	2569	2570
ด้านการวิจัย					
- ผลิตผลงานวิจัยของศูนย์ฯ (เรื่อง/ปี)	1	1	1	1	1
- สนับสนุนงานวิจัยของคณาจารย์และนักศึกษา (เรื่อง/ปี)	1	1	1	1	1
ด้านการบริการวิชาการ					
- สนับสนุนการเรียนการสอน (วิชา/ปี)	2	2	2	2	2
- เข้าร่วมการจัดนิทรรศการ (ครั้ง/ปี)	1	1	1	1	1
ด้านการสร้างรายได้					
- เพิ่มการจำหน่ายแพะ และมูลแพะ (บาท/ปี)	400,000	450,000	500,000	550,000	600,000

10.1 แหล่งผลิตแม่พันธุ์สำหรับผลิตแม่ฐานของภาคใต้

ศูนย์ฯ ต้องการพัฒนาสายพันธุ์แพะเนื้อลูกผสมทรัพย์-ม.อ. 1 (พื้นเมือง-แองโกลนูเบีย) เพื่อให้เป็นแพะเนื้อหรือเพื่อนำแพะเทศเมียมาใช้เป็นแม่ฐานสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ยังมีความต้องการพัฒนาพันธุ์เพื่อขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์แพะทรัพย์-ม.อ.1 สำหรับเป็นสายพันธุ์ของคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

10.2 แหล่งขยายพันธุ์แพะพระราชทานสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้

ตามที่ศูนย์ฯ ร่วมมือกับมูลนิธิชัยพัฒนาในการผสมพันธุ์แพะแบล็คเบงกอล และแพะชาที่มีพระราชทาน สำหรับรองรับพระราชประสงค์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อแจกจ่ายให้แก่ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ทั้งนี้ ศูนย์ฯ มีแผนจะเพิ่มจำนวนการขยายแพะพระราชทานให้มากขึ้น พร้อมขยายพื้นที่สำหรับการแจกจ่ายต่อไป